

OUD LEERLINGEN ZANDVLIET

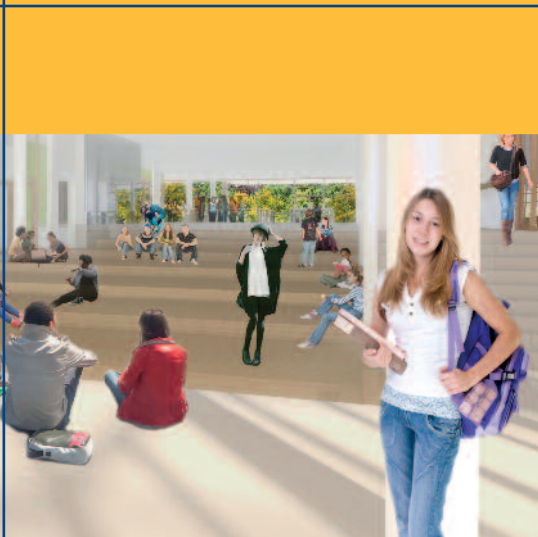
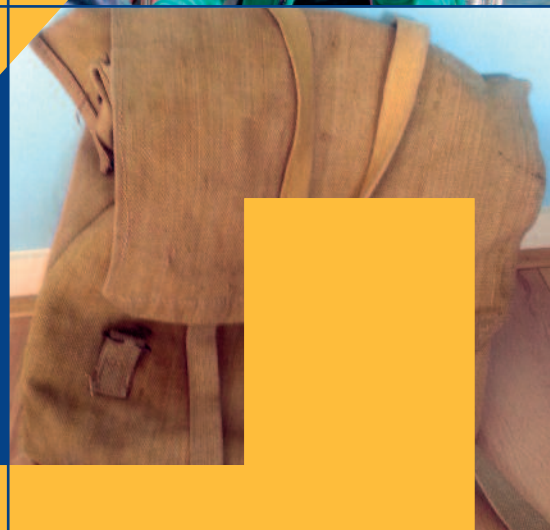

Zoals het vaak gaat na het eindexamen, zo ging het ook met ons gezellige HBS-B-klas na het eindexamen raakten v elkaar binnen de kortste kere kwijt. Jammer, want in dat eindexamenjaar was er een prima sfeer en een sterk geve

Er zijn zaken die v terugkomen in de v lende verhalen in o zijn wat mij betref pect (al dan niet ac voor het vakmansc docenten en de son invloed die docenten heb ben: wiskunde gaan stude ren omdat... Nederlands gaan studeren want... Vo mij persoonlijk is mijn leraar biologie Feike

Zandvliet:
Beste school
van Den Haag?

123
NOVEMBER

Van de redactie

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

In deze Z trekken we ons terug in de jaren '60 en '70 (met een flinke scheut toekomst overigens als het gaat om de sloop van het oude Zandvliet en de nieuwbouw die vaste vormen beginnen aan te nemen). Ergens in die periode bevindt zich een breukvlak, een overgang van een periode waarin gezag nog vanzelfsprekend was naar een tijdperk waarin steeds meer van die vanzelfsprekendheden in rap tempo overboord gingen. Het wordt mooi geïllustreerd door de afbeeldingen bij een tweetal artikelen: de jongemannen met stropdassen van examenjaar 1961 bij de ingezonden brief van Freek van Schagen, naast de pukkel bij de column van Michiel van Straten. Eerlijk is eerlijk: alleen zij die jong waren in de jaren '70 hebben de pukkel meegemaakt en meegezeuld. Naast de groep van scholieren met pukkel was er een tweede

groep van zogenaamde soulkickers met afzichtelijke schoenen met bolneuzen, en geen pukkels maar koffertjes. Het zag er niet uit. Het mag duidelijk zijn: ik had een pukkel. In het algemeen waren we in de jaren '70 niet verwend met vlote kleding en tassen. Zo gek waren de jaren '60 nog niet. Ik wens u veel leesplezier en blijf schrijven!

En nog even dit: op de bladzijde hier-naast treft u een afscheidsinterview aan met Willem Egels, die om gezondheidsredenen heeft besloten de redactie van de Z te verlaten. Dat vind ik erg jammer. Ik zal Willems goedaardige gemopper en tegendraadsheid missen. Willem, bedankt!

Arjan Alkema

Van het bestuur

Zandvliet: Beste school van Den Haag?

Tijdens een feestje in het Haagse Benoordenhout, waar veel leeftijdsgenoten, 60 plussers, waren, werd mij ongevraagd medegedeeld dat naar verluidt Zandvliet de beste school van Den Haag zou zijn. En dat in een gezelschap van oud-leerlingen van Maerlant, VCL, HML en dergelijke die hun school als regel de beste vonden.

Na enig zappen kon ik dat niet bevestigd krijgen, ondanks de sites over 'vergelijk de scholen'.

Dus val ik terug op de informatie van de school zelf, te lezen in het informatiebulletin 'Ouderinfo', digitaal te lezen via Zandvlietcollege.nl.

Daar wordt door de rector melding gemaakt van 85% geslaagden bij de havo en maar liefst 96% bij het vwo. Of dat nu het enige criterium moet zijn voor de beste school waag ik te betwijfelen, maar voor ambitieuze ouders met dito kinderen zal het terecht wel een belangrijk criterium zijn.

Wat mij als criterium voor een goede school erg aansprak was het verslag van de sectie Duits waarin melding werd gemaakt van het Taaldorp Duits klas 2, waar de spreekvaardigheid van het Duits werd geoefend in praktische situaties zoals bij restaurantbezoek, winkelaankopen en recreatieve activiteiten.

Nog mooier vond ik het voorbereiden van leerlingen uit 5 vwo op hun toekomstige studie door rechtenstudenten presentaties te laten verzorgen over de verschillende richtingen waarin je rechten kan studeren. Dit afgerond met het naspelen van strafzaken waarin de leerlingen de rol van advocaat respectievelijk officier van justitie mochten spelen.

En ook nog een paar verslagen in het Frans, wordt dus nog steeds gegeven, van een excursie naar Lille door leerlingen uit 5 vwo.

Tot slot de aankondiging dat Zandvliet zich heeft aangemeld bij de Stichting Socrates welke als doelstelling heeft om toptalenten meer kansen te bieden.

Lidmaatschap biedt vele voordelen bij studiekeuze, stages of toekomstige banen. Twee leerlingen uit 5 havo en vijf uit 6 vwo hebben na hun eindexamen een uitnodiging ontvangen van Socrates. Dit nog aangevuld met de realisatie over drie jaar van een nieuw schoolgebouw, zie het artikel elders in deze Z, dan heb je ook wel veel mee om een Topschool te worden.

Bert Wolting

Afscheid van Willem Egels

van de redactie van de Z

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Willem Egels heeft begin dit jaar om redenen van gezondheid afscheid genomen van de redactie van de Z. Gelukkig gaat het hem al weer wat beter en vond hij het een goed idee om een afscheid-interview te geven. Dat hebben bestuursleden Bert Wolting en Rob Gmelig Meijling voor hun rekening genomen, beiden oud-klasgenoten van Willem.

Wat was destijds je motief om toe te treden tot de redactie van de Z?

In 2006 stond er een oproep in de Z om de redactie te versterken, mede vanwege het overlijden van de toenmalige voorzitter van de Stichting oud-leerlingen Zandvliet Herman Verburg. Gezien mijn ruime ervaring in de journalistiek en het maken van bladen, maar vooral ook de mooie herinneringen aan mijn middelbare schooltijd op Zandvliet (van 1959 tot 1965) was het voor mij een relaxte uitdaging om de redactie van de

Z te versterken. Ook sprak het blad me qua opmaak en presentatie erg aan.

Is het blad redactioneel veranderd sedert jouw komst?

Mijns inziens is het blad journalistieker geworden door meer interviews en ook achtergrondartikelen, soms ook in de vorm van interviews. Dat riep dan weer reacties op van lezers waar we in het volgende nummer weer iets mee konden doen. Bijvoorbeeld het artikel over oud-geschiedenisleraar Suttorp, waar vervolgens Johan Hoedemaker weer op reageert. Er is nu meer interactie met het lezerspubliek waardoor het meer een blad van onze lezers is geworden.

Wat was volgens jou het leukste interview of artikel?

Dat was het dubbelinterview met de oud-leraressen Van Wijk en Van der Tas. Daarin kwam heel goed de tijdgeest naar voren van toen ze lesgaven. En ook het

artikel over het wel en wee van de toenmalige schoolkrant De Grote Klok, waarvan de dames adviseur waren. De nogal opstandige redactie van De Grote Klok weigerde het advies van Van Wijk en Van der Tas serieus te nemen waarna de dames het voor gezien hielden. De uiteenlopende opvattingen van De Grote Klok-redactie en het docententeam zorgden toen voor nogal wat rumoer op school. De leerlingen wilden, geheel in overeenstemming met de tijdgeest, van de gezapigheid af en van de schoolkrant een kritischer en meer maatschappelijk betrokken en leuker blad maken. Mijn artikel leidde tot verschillende reacties van de lezers van de Z.

Heeft de Z nog toekomst?

Voorals voor ouderen zal de papieren Z van waarde blijven. Daarnaast zou geprobeerd moeten worden om via social media meer oud-leerlingen te bereiken, zoals dat bijvoorbeeld ook via de site Schoolbank.nl gebeurt. Misschien een eigen facebook pagina met schoolervaringen en dergelijke.

Met wat voor activiteiten vul je nu je dag?

Het volgen van het nieuws op radio, tv en nieuwssites blijft voor mij erg belangrijk. Daarnaast ben ik voorzitter van de huurdersvereniging van mijn flatcomplex en help ik nogal wat mensen in mijn directe omgeving met administratieve besommeringen. En als mijn gezondheid vooruit gaat en ik weer mobieler word, trek ik er weer meer op uit.

Nog een laatste wens voor de Z?

Dat er wat jongere redactieleden/medewerkers toetreden, stukjes gaan schrijven, waardoor ook de tijdgeest van de jaren '80 tot heden wat meer wordt verwoord.

De interviewers bedanken Willem mede namens het bestuur voor zijn inzet voor de Z en wensen hem het allerbeste toe.

De Weg naar de Top - Over de verbouwing van Zandvliet

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

--In het vorige nummer berichtten we over de vergaande plannen voor de nieuwbouw voor Zandvliet. Toen ik Alphons den Heijer ongeveer een jaar geleden sprak lag er een plan van eisen, gebaseerd op een toekomstvisie op de school en op het onderwijs. Nu is er een keuze gemaakt voor een architect, bouwbedrijf en ontwerp. Tijd voor een update.

Wie?

Het nieuwe Zandvliet wordt gebouwd door BAM Utiliteitsbouw en DP6 (architect). Het plan van dit consortium werd unaniem gekozen uit de vier inschrijvingen.

Den Heijer: 'Het is indrukwekkend hoe een plan van eisen wordt omgezet in een ontwerp en hoe gepassioneerd de architect over zijn ontwerp en de school praat. Even dacht ik: 'Verdorie, het is mijn school'. Maar toen realiseerde ik me: 'Het is ook de school van de architect, van de bouwer, van ons allemaal samen'.

Wat?

Het consortium noemde het ontwerp voor een duurzame school 'De weg naar

de top'. Letterlijk gaat een gezichtsbepalende trap van de begane grond aan de straatkant naar de top op de vierde verdieping naar de achterzijde van het gebouw, zoals de dwarsdoorsnede fraai laat zien. Maar natuurlijk kan de naam ook anders uitgelegd worden: als de ontwikkeling van leerlingen, als uiting van de wens van Zandvliet om een topschool te zijn.

Het gebouw heeft een begane grond en vier verdiepingen en is 20 meter hoog. De school is in clusters ingedeeld: begane grond ontspanning, aula, soos, eerste verdieping kunst, muziek en lichamelijke oefening, tweede verdieping zaakvakken (gamma), derde verdieping talen (alfa) en vierde verdieping exacte vakken (bèta). Aan de achterkant komt een schitterende gevel met veel hout en een terras aan het water.

Wanneer?

Met de bouw wordt rond de zomervakantie in 2014 begonnen. Aan het begin van het schooljaar 2015/2016 (dus binnen twee jaar van nu) wordt de nieuwe school betrokken.

De uitdaging

Een van de grootste uitdagingen wordt de tijdelijke huisvesting in het gebouw pal tegenover de huidige school. Deze voormalige dependance van het ministerie van Economische Zaken wordt in ongeveer vier maanden tijd (vanaf december dit jaar) omgebouwd van kantoor naar school. Direct na ofwel de voorjaarsvakantie (maart 2014) ofwel de meivakantie (mei 2014) worden de leerlingen in het tijdelijke onderkomen verwacht.

Uiteraard is het de bedoeling dat alle spullen dan op de juiste plaats staan zodat meteen met lesgeven begonnen kan worden.

Kort daarna kan met de sloop begonnen worden van het huidige gebouw. Het wordt nog even spannend of er bij de sloop geen onverwachte dingen worden aangetroffen.

De boom

De in de Z inmiddels veelbesproken monumentale treurbeuk op de binnenplaats tussen Zandvliet en het (voormalige) ministerie van Economische Zaken blijft behouden. Wel wordt de boom een paar meter verplaatst. Rooien van de boom zou een zeer kostbare optie zijn gelet op de hoogte van het bedrag om het verlies van het monument te compenseren: meer dan 100.000 euro!

Het afscheid

Direct na de verhuizing wordt het afscheid van het oude gebouw georganiseerd. Er komt een musical in de dan zo goed als lege school en er wordt een feest georganiseerd voor leerlingen, oud-leerlingen en (oud-)docenten.

6 Drie klasgenoten uit B5-2-1961 zeilden op de Kleine Belt

oud
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Bob en Liesbeth in volle actie op de Kleine Belt.

Drie oud-Zandvlieters van zo'n zeventig jaar oud zeilden deze zomer twee weken lang op een klein zeiljachtje in de Deense wateren rond de Kleine Belt: Liesbeth Koole, Bob Mulder en ondergetekende. Het bootje is van mij en het idee kwam ook uit mijn koker. Maar het enthousiasme kwam van ons alle drie, al wisten Liesbeth en Bob van tevoren eigenlijk niet goed waar ze aan begonnen. Bob's zeilervaring was al tamelijk belegen en Liesbeth had zelfs nog nooit op een zeilboot vertoefd.

Nu denk je misschien: 'Nou, als je elkaar al sinds de middelbare schooljaren kent, dan weet je in elk geval wat je aan elkaar hebt!' Maar zo lag het niet; pas

sinds maart 2010 hebben Liesbeth, Bob en ik weer af en toe contact met elkaar en een aantal andere eindexamenklasgenoten.

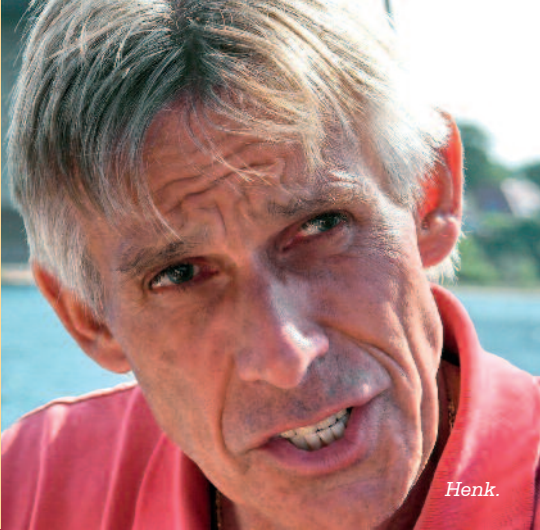
49 jaar later

Zoals het vaak gaat na het eindexamen, zo ging het ook met ons gezellige HBS-B-klasje: na het eindexamen raakten we elkaar binnen de kortste keren kwijt. Jammer, want in dat eindexamenjaar was er een prima sfeer en een sterk gevoel van verbondenheid gegroeid. Maar ja, je bent jong en je wilt wat. In het eerste jaar na het eindexamen waren er nog wel wat incidentele contacten, maar al gauw leefden de vijftien B5-2-ers elk hun eigen leven. Pas toen de meesten

al met pensioen waren, begon er bij een paar klasgenoten iets te kriebelen: herinneringen aan dat leuke klasje. Hoe zou het de anderen vergaan zijn? Zouden we elkaar nog wat te zeggen hebben of zijn we voorgoed uit elkaar gegroeid?

Mensen opsporen is dankzij internet niet zo moeilijk meer. En zo kwam er in 2010 een reünie; maar liefst 49 jaar na het eindexamen! En er volgden er meer! Weliswaar waren er wat afvallers, maar er bleef een leuk en gevarieerd ploegje mensen over, die er plezier in hebben om elkaar met enige regelmaat weer te ontmoeten – onder wie Liesbeth, Bob en ik dus.

Zo is het gekomen, het wilde plan om samen de Deense wateren te bezeilen. Ik

had dat al een paar keer eerder gedaan, samen met mijn vrouw Trude Bruggeman (óók oud-Zandvlieter). Deze zomer zouden Trude en ik weer samen naar Denemarken. Maar als Trude vier weken weg is, wil ze weer graag terug naar huis; in die tijd kun je net heen en terug zeilen. Dan ben je hooguit één of twee dagen in Denemarken... Ik was dus op zoek naar 'wisselbemanningen' en gooide een visje uit bij Bob en Liesbeth. En die hapten!

Rode wijn en pittige zalm

Op zondag 7 juli reden Bob en Liesbeth in Bob's BMW naar Aabenraa, waar Trude en ik met de 'Volle Maan' in de haven lagen. Trude mocht de volgende morgen met de auto naar huis. Wij drieën gingen het wijde water op! Het werd een geweldige vakantie, mede dankzij het uitstekende weer; bijna altijd genoeg wind om lekker te zeilen, nooit regen of kou, maar veel zonneschijn en toch voldoende afwisseling in de weersomstandigheden. Beter kun je het niet treffen. We zagen pittoreske stadjes als Faaborg, Svendborg, Middelfart en Haderslev. Maar ook lieflijke eilandjes als Kalvø, Lyø, Drejø en het grotere Aerø met de havenplaatsjes Marstal en Søby. En niet te vergeten de wonderschone baai van Mjels Vig met het primitieve, maar knusse haventje.

Bob had een doos met zes flessen van zijn favoriete rode wijn meegenomen (eigenlijk de enige echt goede wijn!). Dat was een ernstige misrekening; al voor het einde van de eerste week waren alle flessen leeg! Gelukkig bleek er ook in Denemarken wijn verkrijgbaar te zijn die de toets van Bob's kritiek kon doorstaan. De expertise van Bob beperkte zich trouwens niet tot wijn; ook in het bakken van zalm bleek hij een absolute uitblinker. Vrij vaak aten we in een gezellig restaurantje, maar als er aan boord gekookt werd (met Liesbeth in de hoofdrol), dan stond er meestal zalm op het menu, gebakken door Bob met veel peper. Heerlijk!

Genoeg te bepraten

Als ik 's morgens wakker werd, hadden

Liesbeth en (vooral) Bob er al bijna een dagdeel opzitten. Dat was prettig, want dan was er koffie gezet en vaak had Bob verse broodjes ingekocht. Als ik ook in het land der levenden was gearriveerd, gingen we ontbijten. Vaak moesten er daarna nog wat boodschapjes worden gedaan en na de koffie gingen we het water op, meestal voor een zeiltocht van zo'n vier à zes uur. Op de plek van aankomst maakten we eerst een flinke wandeling. Daarna was het de hoogste tijd voor een goed glas wijn en een smakelijke maaltijd.

En wat hebben we een hoop afgepraat met elkaar! Natuurlijk over zeilen en over alle mooie dingen die we onderweg tegenkwamen, over goede wijn en lekker eten, maar nog veel meer over Het Leven. Niet alleen over onze levens (ja, dat ook natuurlijk!), maar vooral over HET leven; over lot en keuze, jeugd en ouderdom, zin en zinloosheid, religie en ongeloof, angst en vertrouwen, toekomst en ervaring, hoop en frustratie. Kortom: geen kattenpis! En het is opvallend, hoe vaak in die gesprekken ons Zandvliet-verleden opdook als gemeenschappelijk referentiekader. Herinneringen aan markante leraren als Boomer, Van Oosten, Van Vliet, Van der Dussen en het merkwaardige trio Kiers, Klein en Dijkshoorn. Stuk voor stuk mensen die een soort

model in je geest hebben nagelaten, waarmee je bewust of onbewust andere mensen vergelijkt. En het waren allemaal mannen! Liesbeth maakte aan Bob en mij duidelijk, dat Zandvliet in die jaren een echt mannenbolwerk was, waar vrouwen en meisjes weliswaar werden toegelaten, maar niet echt serieus genomen, laat staan als gelijkwaardig beschouwd. Dat was ons (de jongens) destijds nooit zo opgevallen, maar waarachtig: ze heeft wél gelijk!

Bijzondere ervaring

Er valt natuurlijk veel meer te vertellen over die twee mooie weken op de Deense wateren. Maar het bijzondere is vooral de ervaring, dat drie mensen met totaal verschillende levensverhalen ruim vijftig jaar na dato op basis van de gezamenlijke schoolervaringen zo'n verstandhouding blijken te hebben, dat het gezamenlijk verblijf op een bootje van net acht meter lengte geen moment saai of vervelend werd, integendeel!

Henk Schouten

Klas B 5-2 in 1961. Bob geheel rechts, Henk geheel links, Liesbeth in het midden naast de heer Van Eyk.

Feike Schieving

(biologie 1976-1988) over...

tradities in het onderwijs

oud leerlingen zandvliet

Er zijn zaken die vaker terugkomen in de verschillende verhalen in de Z. Dat zijn wat mij betreft het respect (al dan niet achteraf) voor het vakmanschap van docenten en de soms grote invloed die docenten hebben: wiskunde gaan studeren omdat... Nederlands gaan studeren want... Voor mij persoonlijk is mijn leraar biologie Feike Schieving van grote invloed geweest. Ik ben biologie gaan studeren omdat ik werd gegrepen door het vak maar ook door de wijze waarop Schieving ons als leerlingen bij het lesgeven betrok. Gedurende een tweetal gesprekken van alles bij elkaar bijna vijf uur wordt duidelijk dat hier een man aan het woord is met onverminderde passie voor onderwijs. Gedurende zijn werkende leven is hij tot de slotsom gekomen dat universitair onderwijs te vaak als een kunstje wordt opgevat waarbij de dwingende noodzaak ontbreekt om een academische traditie over te dragen.

Maar eerst: wie is deze man? Feike Schieving studeerde van 1970-1976 biologie in Groningen. Zijn bijzondere belangstelling ging uit naar de interactie tussen wiskunde en biologie. Na zijn studie keek hij aanvankelijk uit naar een promotiebaan, maar toen dat er niet in leek te zitten, koos hij voor een (aanvankelijk tijdelijke) baan in het onderwijs. Ik kwam Feike Schieving voor het eerst tegen als leraar in de tweede klas. Een wat vreemde vogel in een zelfs voor de jaren '70 wat

ongebruikelijke outfit van een donkergroen corduroy pak en een oranje overhemd, Zweedse klompen en een bril waarvan zelfs mijn vader zich juist op tijd realiseerde dat dat eigenlijk niet meer kon. En hij had een aandoenlijk noordelijk accent, haalde de schoolkrant met de gevleugelde uitspraak: 'Er is één ding waar ik mij niet voor schaam en dat is dat ik uit Friesland kom'. Aanvankelijk maakte Feike nog geen indruk. Hij had moeite zich staande te houden in het geweld van de brugklas. Het duurde even voordat Feike Schieving doorkreeg dat je als docent eigenlijk geen keuze hebt: 'Je moet laten zien wie je bent. Ik herinner mij nog zeer goed dat ik als eerstejaars docent een keer heel erg kwaad ben geworden in de klas. Pas een paar jaar later werd ik me er in een gesprek met collega Jan van Wieringen van bewust dat dat een bepalend moment was, dat dat is waar het om gaat: je kunt niet doen alsof. Op dag één werd mij door een ervaren collega verteld dat je consequent moet zijn, maar gespeelde consequentie werkt niet, daar kijken kinderen zo doorheen'. Na een moeizaam eerste en tweede jaar leerde Schieving hoe je in een klas een sfeer kunt creëren waarin je jezelf voelt, een 'genoeglijke sfeer'. Schieving heeft het over de 'randvoorwaarden om de interactie aan te gaan'. En vanaf dat moment is hij niet meer opgehouden die interactie aan te gaan met leerlingen, én zichzelf uit te dagen om na te denken en zaken te doorgronden. In 4 vwo kwam ik hem opnieuw tegen en is hij mijn docent biologie gebleven tot aan het eindexamen in 1981. Er gingen drie mensen uit mijn jaar biologie studeren, allen leerling van Schieving. Feike Schieving heeft tot 1988 met veel plezier op Zandvliet gewerkt. In dat jaar ging hij alsnog promotie-onderzoek doen aan de Universiteit Utrecht – uiteraard op het snijvlak van biologie en wiskunde. Hij is tot op heden aan deze universiteit verbonden.

Een traditie gaat verloren

Met ruim 35 jaar ervaring in het middelbaar en universitair onderwijs kijkt Schieving terug. Hij is somber gestemd over de ontwikkeling van het universitair

onderwijs: er is steeds minder aandacht voor de traditie van academisch denken. Een traditie die impliciet wordt overgedragen en uiteindelijk leidt of moet leiden tot een structuur van denken. Volgens Schieving is het taalonderwijs op de oude HBS een goed voorbeeld van hoe die structurering werkt. Bij alle talen lag de nadruk op het vertalen van teksten. Bij alle talen werd in wezen hetzelfde gedaan, in een schier eindeloze herhaling. Maar juist die herhaling, die traditie van herhaling, leidde tot een aanvankelijk impliciet en gaandeweg expliciet doorgronden van het wezen van de taal. Een methode of traditie die niet alleen bestond bij de talen, maar ook in de combinatie van wiskunde en natuurkunde. 'Dat is waar ik me zorgen over maak, dat men bezig is die traditie te vernietigen. Kijk, ik heb ooit eens een keer meege maakt, dat waren een stel (uhm), ik dacht eerst dat het vertegenwoordigers waren, maar het bleek achteraf dat het een aantal docenten sociologie waren, en die gaven een inleiding over wat het belang was van powerpoint presentaties. Ergo: het is volledig achterhaald op het moment dat je met het bord werkt. Een bord met krijt heeft – en dat is niet mijn eigen citaat – een bord met krijt heeft z'n eigen flow, die heeft als het ware z'n eigen snelheid. Wat zou een academische vaardigheid kunnen zijn in ouderwetse zin? Dat is dat je als derde of vierdejaars student in de wiskunde colleges topologie van het bord kunt volgen. Je werkt de aantekeningen thuis uit, slaat het boek er nog eens bij open, en vraagt je af of de docent op een enkel punt niet wat te kort door de bocht is gegaan: daar moet ik het volgende college nog eens naar vragen. Dus na een dag werken begrijp je wat er staat. Maar, ik verwijs naar de sociologen, het schrijven op het bord is volledig ouderwets. Natuurlijk in technische zin kun je de informatie handiger overbrengen, ja dat zou best wel eens kunnen. Maar het kan ook zijn dat er een ander aspect in zit: het aspect van die culturele traditie, van in heel kleine stappen op een bepaalde manier denken. En die dragen wij niet meer over. En dat laatste is iets wat men misschien niet eens expliciet

maakt, men realiseert zich niet dat die denktechniek niet meer wordt overgedragen'.

Schieving constateert dat een belangrijke voorwaarde voor het denken in kleine stappen, namelijk het onbevangen beschouwen en bevragen van dingen, juist bij tweedeklassers in het voortgezet onderwijs goed ontwikkeld is. 'Het denken is zuiver. En vanaf dertien jaar is er niks dat je niet kunt bediscussieren. Sterker nog: als je goed inzicht wilt krijgen in bijvoorbeeld de theoretische aspecten van vloeistofmechanica, dan zul je dat moeten doen vanuit hetzelfde perspectief, waarmee iemand van twaalf, dertien jaar in de wereld staat. In 5 en 6 vwo zie je dat leerlingen eerder reageren vanuit een houding van dat ze het al weten'.

Ik werp tegen dat een tweedeklasser, onbevangen nadenkend, ook tot de conclusie kan komen dat de aarde plat is. Wat is dan de rol van docent? Schieving: 'Je kunt dat op twee manieren aanpakken. Ik weet niet of ik dat ooit expliciet verwoord heb, maar ik heb het vaak gedacht: wat is het kenmerk van een geleerde? Een geleerde is iemand die heeft een witte jas aan, ja, en die geleerde legt jou precies uit wat de beste vorm van hondenbrokken is en die legt jou uit wat de beste tamponvorm is. Of in ons geval, die zegt dat de aarde rond is. Dat is dus een geleerde. (Volgens mij heb ik dat wel verteld.) Je kunt een geleerde ook opvatten als iemand die zicht heeft op hoe je over dingen kunt leren denken. En dat kan heel ver gaan. Het kan zover gaan dat je zegt: in deze constellatie kan ik dit probleem niet meteen uitleggen, dit moet je even van mij aannemen, maar dat is een hele andere situatie dan dat een geleerde zegt: zo is het. Nou, en dat is wat mij in de interactie met tweedeklassers steeds weer aansprekt.'

'Wat voor mij een heel wezenlijk punt is: het gaat mij niet om didactiek. Hier kun je een geweldig misverstand krijgen, dat is dat ik als didacticus zeg: zo moet je kinderen dus leren denken over dat de aarde rond is. Nee daar gaat het mij helemaal niet om, jij komt met een argument, en als we elkaar serieus nemen, als ik jou

serieus neem, dan moet ik in staat zijn om jou zelf te kunnen laten ervaren welke argumenten leiden tot een aarde die niet plat is. Dat deed ik dan door met de leerlingen naar de haven te gaan en naar schepen aan de horizon te kijken. Als ze dan eerst de mast zagen en daarna pas het schip was dat geen waarneming die voor een platte aarde pleitte.'

'Nu is het zo dat bepaalde aspecten van zo'n culturele traditie, het denken in kleine stappen, het zich bewust worden van de aannames die je maakt, die worden niet expliciet gerealiseerd, die traditie wordt vaak impliciet overgedragen. De opdracht voor een academicus is om zich die traditie bewust te worden en toe te passen. Anders kan het dus op een bepaalde manier heel erg mis gaan.'

Terug naar de middelbare school?

Ik vraag hem of, wanneer Schieving zichzelf serieus neemt, het niet beter is terug te keren naar de middelbare school. Immers, daar kan hij wellicht wel zorgen voor het overdragen van de door hem omarmde traditie. Schieving is eerlijk: 'Daar ben ik inmiddels te oud voor. Behalve dat het inmiddels 25 jaar geleden is dat ik in het middelbaar onderwijs werkzaam was en ik mogelijk de aansluiting heb verloren met brugklassers is het ook te zwaar. Toen ik werkzaam was in het middelbaar onderwijs was ik aan het eind van het schooljaar kapot. De eerste

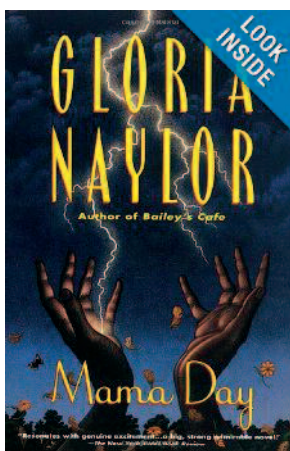
twee, drie weken van de zomervakantie las ik driestuiverromannetjes, en er is niks mis met driestuiverromannetjes, en pas halverwege de vakantie merkte ik dat de rek begon terug te keren. Ik ben nu begin zestig en ik zou het niet meer aankunnen, daar moet ik eerlijk over zijn. Ik heb op mijn manier aan de universiteit best wel hard gewerkt. Maar jongens, laten we eerlijk zijn, in vergelijking met het werk van leraar, is het echt bijna vakantie.'

'Maar het was een prachtige tijd en ik stond soms versteld van mijn leerlingen. Wij lieten in de pauze het biologielokaal altijd open, tegen de regels van de school. Mijn collega Peter Lambooy zei dat de leerlingen het konijnenhok moesten kunnen schoonmaken. We hadden inderdaad veel beesten in het lokaal. Waar het hem om ging was dat sommige leerlingen zich in de pauze graag wilden terugtrekken, even op zichzelf wilden zijn. Nu kwam het ook wel eens voor dat ik na de pauze te laat vertrok uit de lerarenkamer. Ik was weer aan de praat geraakt en de tijd uit het oog verloren. Ik liep naar het lokaal: niemand meer op de gang. Alle leerlingen zitten in de kantine, denk ik. Ik doe het lokaal open en alle leerlingen zitten rustig op hun plaats te wachten. Kijk: Je kunt leerlingen aanspreken op hun verantwoordelijkheid: er is een wezenlijk contract.'

Het favoriete boek van...

Jetze van der Veen
(leraar Engels op Zandvliet 1973 - 2003)

oud
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Toen ik voor dit artikel Gloria Naylor's *Mama Day* herlas, vroeg ik mij af hoe het kwam dat ik opnieuw zo geraakt werd door dit boek. Zoals alle grote literatuur geeft de roman bij iedere herlezing klaarblijkelijk nieuwe inzichten, een nieuwe spanning en nieuwe manieren waarop de lezer bij het verhaal van *Mama Day*, *Cocoa* en *George* betrokken is. De roman is een spiegel en die geeft een ander beeld dan bij mijn eerste kennismaking 20 jaar geleden.

Plot

Ophelia (*Cocoa*) is opgegroeid in Willow Springs, een eiland met onduidelijke geografische ligging, voornamelijk bevolkt door afstammelingen van slaven. Zij is opgevoed door haar grootmoeder Abigail en haar oudtante *Mama Day*, die over magische krachten beschikt. *Cocoa* gaat naar New York om werk te zoeken en ontmoet daar *George*, eigenaar van een ingenieursbureau. Hij is een wees, opgegroeid in een internaat. Hun heftige relatie resulteert uiteindelijk in een huwelijk. Bij een bezoek aan Willow Springs wordt *Cocoa* vergiftigd met nachtschade door de obsessief jaloerse *Ruby*. Een storm vernielt de brug tussen eiland en vaste land en verhindert hun terugkeer naar New York, waar *George* hulp wil zoeken bij een dokter. Door de magie van *Mama Day* en de hulp van *George* die tegen beter weten in ten slot-

te meewerkt, wordt *Cocoa* gered. *George*, die een zwak hart heeft, moet zijn inspanningen met de dood bekopen. Het verhaal wordt verteld in retrospect door *Cocoa*, *George* (vanuit het graf) en een onbekende verteller van het eiland. Door deze verteller komen wij ook veel te weten over de tragische geschiedenis van *Mama Day*'s voorouders.

Twee werelden

Mama Day beschrijft de confrontatie tussen twee werelden. In de literatuur noemt men dit een postkoloniale roman, waarin de mondelinge overlevering, de *oral history*, een stem krijgt naast en tegenover de 'officiële', koloniale geschiedschrijving. In de roman wordt de wereld van Willow Springs geplaatst tegenover het New York van *George*. In Willow Springs heersen magie en traditie. In *George*'s New York heersen rationaliteit en orde. Deze twee werelden worden op een amussante manier tegenover elkaar geplaatst in de inleiding, waar de onbekende verteller van het eiland aan het woord is.

*'Look what happened when Reema's boy (...) came hauling back from one of those fancy colleges mainside, dragging his notebooks and tape recorder and a funny way of curling up his lip and clicking his teeth, all excited and determined to put Willow Springs on the map. (...) And then when he went around... as he rattled on about 'ethnography', 'unique speech patterns'... there was enough fun in that to take us through the fall and winter when he hauled himself back ...to wherever he was getting to what was supposed to be passing for an education.'*¹

Reema's boy wordt maandenlang voor de gek gehouden door de eilandbewoners, die braaf in zijn taperecorder praten en hem het idee geven dat hij Willow Springs in kaart kan brengen. Maar Willow Springs 'isn't on any map', letterlijk noch figuurlijk. De illusie van Reema's boy dat het leven op Willow Springs te verklaren zou zijn door middel van 'wetenschappelijke' methodes bereidt de lezer voor op de mislukte poging van

George om *Cocoa* te redden met behulp van een dokter van het vaste land. Er zijn artikelen geschreven over de geneeskunst en de magie van *Mama Day*. Zij slaagt er bijvoorbeeld in om door middel van een combinatie van medicinale kruiden en magie ervoor te zorgen dat de kinderwens van één van de eilandbewoners ten slotte toch nog in vervulling gaat, wat de plaatselijke dokter, niet afkomstig uit de eilandtraditie, niet is gelukt. De werking van geneeskrachtige kruiden is bekend en ook dat inheemse culturen over kennis van die kruiden beschikken die niet tot de moderne geneeskunde is doorgedrongen. Wat *Mama Day*'s 'magie' betreft, die lijkt niet zozeer te duiden op 'mumbo-jumbo' (*George*'s uitdrukking) als wel op een ander begrip van en een andere omgang met de krachten van de natuur. Soms kan de wetenschap de magie verklaren. *Mama Day* vernietigt *Ruby* door tijdens een onweer een merkwaardig poeder op haar huis te strooien. De bliksem slaat daarop twee keer in. Bij de tweede keer explodeert het huis. *George* weet, als natuurkundige, dat de bliksem eigenlijk nooit twee keer inslaat op precies dezelfde plaats.

*'...it would take another exchange of electrical charge between the ground and the clouds to have lightning strike twice. That's rare. Unless, of course, ...someone purposely electrifies the ground with materials that hold both negative and positive charges to increase the potential of having a target hit.'*²

En dat is natuurlijk precies wat *Mama Day* doet.

Ik kan niet beoordelen of dit wetenschappelijk klopt. Dat is ook niet het punt. Eén van de voornaamste thema's van *Mama Day* is een verbinding tussen twee manieren van leven. In haar wijsheid helpt *Mama Day* mee aan een verzoening tussen de twee werelden, tussen *Cocoa* en *George*.

Cocoa en George

Lezers van *Mama Day* noemen de personages het grootste 'selling point' van de

Wijsheid, magie en humor in Gloria Naylor's *Mama Day*

roman. Kleurrijke figuren als de frauduleuze, maar goedmoedige dr. Buzzard, de boosaardige en obsessief jaloerse Ruby, de moederlijke Abigail, Mama Day die in al haar wijsheid geen blad voor de mond neemt en Cocoa tot wanhoop en grote woede kan brengen door haar scherpe oordeel, spreken zeer tot de verbeelding. Maar vooral beleven lezers veel plezier aan de zich ontwikkelende relatie tussen Cocoa en George. Zij zijn koppige mensen, die niets van zichzelf of van hun wereld willen prijsgeven aan de ander en die tegelijk, tot hun grote verwarring, door hun liefde voor elkaar worden gedwongen zichzelf te herdefiniëren. Beiden hebben een ouderloze jeugd achter de rug. George is opgegroeid in een weeshuis en heeft daaruit een obsessie overgehouden voor orde en rationaliteit. Cocoa is opgevoed door haar grootmoeder Abigail en oudtante Miranda (Mama Day) en - heeft zich altijd een buitenbeentje gevoeld op het eiland. Het is dus niet verwonderlijk dat hun relatie wordt gekenmerkt door heftige conflicten. Ze zijn allebei goed van de tongriem gesneden en hun woordenwisselingen hebben een hoog 'mannen-komen-van-Mars-en-vrouwen-van-Venus' gehalte. Zo is hun eerste etentje een totale ramp. Hun gesprek verloopt moeizaam en George heeft de indruk dat ze elkaar weinig te zeggen hebben en, erger, dat Cocoa, die hij op dat moment nog Ophelia noemt, vol vooroordelen zit over New York.

' "Ophelia, why are people food to you?"
"What?"
"Food. Stuff that you put in your mouth until it's slimy and then leave behind as shit the next day."
"That's a disgusting thing to say."
"But that's what you've been saying most of the evening - fudge sticks, kumquats, bagels, zucchinis. You just called Herman Badillo a taco. Number one, it's ignorant because tacos aren't from Puerto Rico, and number two, your whole litany has turned people in this city into material for a garbage disposal. And I'm just wondering why you do that?"

"Look, I don't have to sit here and be insulted."
"I'm not insulting you. I'm just questioning."
"Well, it's a question that implies you think I'm shallow and a bigot."
"That's true." ' 3

Cocoa is dan ook verbijsterd als George haar na deze scène zegt dat hij haar zijn New York wil laten zien. En nog verbaasder dat zij deze uitnodiging accepteert. Het gaat na een tijdje zo goed tussen hen dat Cocoa zich, opnieuw verbaasd, afvraagt waarom George niet van plan is om ook maar één van zijn voetbalavonden op te geven. Een ruzie daarover brengt Cocoa ertoe de verhouding te beëindigen en dan grijpt Mama Day in. Zij zegt tegen haar zuster Abigail wat ze aan Cocoa moet schrijven als deze in een brief klaagt dat George *no good* is.

"Tell her that we are extremely happy that this is over. Because the last thing she needs is a no-good man." ' 4

Zoals Mama Day had voorzien is dit voor Cocoa een reden om weer contact op te nemen met George. Ze trouwen. Meer en meer accepteren ze elkaar. En dan, jaren na hun huwelijk, gaan ze naar Willow Springs, waar storm en onweer hen vasthouden en waar het tot een finale confrontatie, en verzoening, komt tussen de

twee werelden. Cocoa wordt gered, George sterft. De roman eindigt met Cocoa's geleidelijke verzoening met het leven, daarbij geholpen door Mama Day.

Tenslotte

Gloria Naylor is in Nederland niet erg bekend. Er is een Nederlandse vertaling, maar die is alleen nog antiquarisch te krijgen. In de literatuur zijn er veel analyses aan *Mama Day* gewijd, waarbij de roman bijvoorbeeld wordt gezien als een *rewrite* van Shakespeare's *The Tempest*, een toneelstuk dat als een van de eerste koloniale teksten wordt beschouwd. In *Mama Day* is Shakespeare's patriarchale dominantie vervangen door een matriarchale, waarbij een parallel wordt getrokken tussen Prospero en Mama Day. Ik heb in dit artikel vooral geprobeerd de lezer nieuwsgierig te maken naar deze gelaagde en complexe roman, waaraan ik in dit kort bestek niet werkelijk recht kan doen.

1. *Mama Day*, Vintage Edition 1990, p. 7
2. *Mama Day*, p. 274
3. *Mama Day* p. 62/63
4. *Mama Day* p. 110

'Wij zijn geen do

oud
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Jos van Berkel (links) en Ellen Brand.

Vriendinnen Ellen Brand en Jos van Berkel vertellen over hun vriendschap, de turbulente jaren zestig, baldadigheid en gymlessen...

Jos van Berkel en Ellen Brand leerden elkaar in 1965 kennen op Zandvliet, op de HBS-A. Na Zandvliet hadden ze nog een paar jaar contact maar verloren elkaar toen uit het oog. Ze vonden elkaar rond 2000 terug via Schoolbank.nl en pakten zó de draad weer op. Ellen is redacteur voor het personeelsblad en het bedrijfsblad van het Erasmus MC in Rotterdam. Jos heeft verschillende func-

ties vervuld bij de gemeente Lelystad en is daar nu consultant leerlingzaken.

Ellen: Ik was lid geworden van Schoolbank.nl en dacht: 'Er zijn maar een paar mensen waar ik echt op zit te wachten.' Er schreven zich heel veel mensen in en ik dacht: 'Het zal wel.' Maar goed, eindelijk verscheen Jos erop. (lachsalso)

Jos: Omdat een collega zei: 'Je moet eens kijken'. Zei ik: 'Dat ligt zo ver achter me. Ik heb helemaal geen behoefte meer om oud-leerlingen te zien. Dat is zo'n andere wereld...' Ik tóch maar even kijken. We hadden alle twee zoiets van: 'We wil-

len wel iets leuks dóen, lopen of fietsen of een stad bezoeken'. We wilden niet een hele middag alleen maar bij elkaar zitten, dat was eigenlijk een voorwaarde. En toen bleken er zoveel overeenkomsten te zijn. Ik weet nog wel dat jij die Kipling tas had, dezelfde die ik had.

Ellen: En dezelfde auto... We pakten zó de draad weer op.

Jos: Blijkbaar beleef je die vriendschappen uit die tijd heel intens. Dan verwartert het wel op een gegeven moment, maar die basis is er nog steeds.

Interviewer: Wat was toen die gemeenschappelijke factor?

ciele schaapjes'

Jos: (lachend) Lol maken.

Ellen: (serieuzer) We hebben allebei HBS-A¹ gedaan. Er waren maar een paar meisjes en wij hadden gelijk die klik. Wij vonden elkaar in het kattenkwaad. Nou ja, we spijbelden wel eens een beetje en we lieten ook wel eens een muis los in de klas of we gooiden plantjes vanuit een schoollokaal in het water.

Jos: Wat ik zo typisch vind, is dat het uiterlijk wel verandert, maar dat je in je hoofd hetzelfde blijft.

Ellen: Wij halen nog steeds wel eens streken uit. We waren vorig jaar een weekend op Ameland tijdens een kunstmaand. Sommige kunst was erg leuk, maar in een toren had een kunstenares allemaal pannen neergezet, met geborduurde dingetjes erin.

Jos: Geborduurde kleedjes. Belachelijk!

Ellen: Belachelijk vonden wij die pannen. Dat maakte meteen iets heel baldadigs in ons los... (Ze laat een foto zien.) Geef nou toe! Je ziet die pannen staan. En dan staan daar allemaal mensen heel geïnteresseerd naar te kijken. Dan kan je toch maar één ding doen...? Je gaat die pannen verschuiven.

Jos: En de bezoekers bleven geïnteresseerd kijken. Ons kunstwerk sloeg dus wel aan. Later kwam er iemand die er verstand van had. En die heeft ze toen weer op volgorde gezet.

Ellen: Na een wandelingetje bedachten

we dat we het nog veel gekker gingen maken. Op z'n kop zetten of zo.

Jos: Dat hebben we uiteindelijk niet gedaan.

Ellen: (teleurgesteld) Waren we eindelijk zover, kwamen er opeens toch mensen binnen. De volgende dag wilden we het alsnog gaan doen, maar toen bleek de toren gesloten.

Jos: Het klikt gewoon. Soms willen we wel iets vaker contact.

Ellen: Ja dan 'pakken we een Amsterdammertje'. Dan zijn we allebei drie kwartier aan 't reizen en pakken we even een terrasje.

Jos: Het vreemde, en ook het mooie, is dat er geen irritaties zijn. Soms zitten we een weekend bij elkaar in een huisje. En dan is het nóóit van 'wie doet wat' en 'ga jij nou dat'. Ieder pakt altijd op datgene wat ie op moet pakken en het komt niet voor dat de een geen zin heeft en de ander wel. Het gaat allemaal zo soepel!

Ellen: Inderdaad!

Jos: Terwijl we alle twee niet heel gemakkelijke mensen zijn. We hebben allebei wel een eigen wil.

Ellen: (lachend) Nee, we zijn geen dociele schaapjes. Dat waren we vroeger ook al niet.

Jos: (tegen de interviewer) Voordat jij kwam, hebben we nog wel wat herinneringen opgehaald. We kwamen tot de

conclusie dat in de tijd dat wij op school zaten, net de ommekeer was van de strakke jaren vijftig naar de losse jaren zestig. En daar zaten wij tussenin. Dus dat botste soms wel eens.

Ellen: (vult aan) Ja, met de leraren. Die waren nog heel erg hiërarchisch. Je werd ook nog wel naar huis gestuurd als je een spijkerbroek aan had. Dat mocht niet 'want dan beschadig je de banken'.

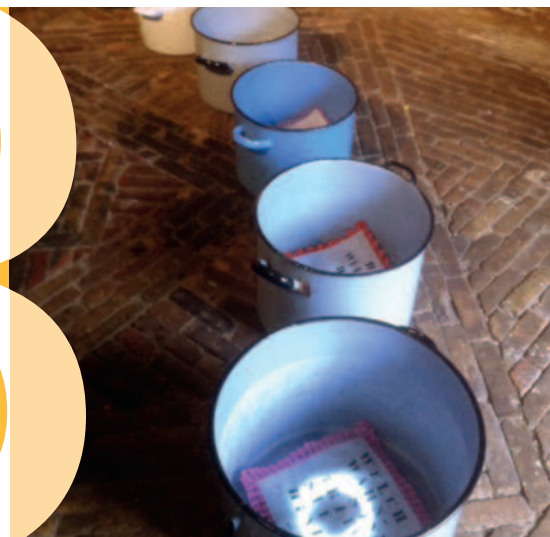
Jos: Nou ja, bij één leraar.

Ellen: We zetten ons een beetje af tegen de maatschappij. Naar het eerste schoolfeest kwamen we nog in galajurkjes, met pumps en nylonkousen. Dat móest toen nog. Heel deftig allemaal.

Ellen: En het had misschien ook wel z'n aardige kanten. Je moest je echt keurig gedragen. Dus was het léuk om dingen stiekem te doen. En tegenwoordig heb ik wel eens de indruk dat kinderen alles met hun ouders bespreken, dan hoeft eigenlijk niks meer stiekem.

Jos: Dat stiekeme was in ieder geval wel spannend. We ontdekten ook samen wat er nou nog meer gaande was in de wereld. Dat stukje ontdekken, dat moest je wel veroveren. Want ook op school werden we toch wel door een aantal leraren heel strak gehouden. 't Grappige was dat er ook leraren waren die heel formeel en ouderwets waren, maar die jou tóch wel de ruimte gaven om je te ontwikkelen. Niet elke leraar

13

Over Zandvliet-vriendschappen: Het trapje van de SER – Wendy Penning (Zandvliet 1984-1990)

Wat een herinneringen liggen daar op het trapje van de SER! Waarschijnlijk zijn de afdrukken van onze billen nog te zien op de bovenste trede. Misschien is het zelfs wel zo dat de werknemers van circa 25 jaar geleden ons nog wel herinneren. Al was het alleen maar omdat we altijd in de weg zaten. De drie meiden van Zandvliet, Alexandra Steggerda, Wendy Penning en Sabrina Calia hebben heel wat uurtjes doorgebracht op de trap van de SER. We hebben iedereen die langskwam bekritiseerd, (bijna) ongelukken zien gebeuren, demonstraties aan ons voorbij zien trekken, maar ook geheimen gedeeld, gehuild en gelachen.

In de periode 1984–1990 hebben wij onze tijd doorgebracht op Zandvliet. Alexandra en ik kennen elkaar al sinds ons tiende jaar en zijn dan ook meer dan 30 jaar bevriend. Ondanks het feit dat ik het eerste jaar tweemaal heb mogen doen is onze vriendschap heel sterk. Met Sabrina is het contact helaas verwaterd, maar nog steeds denken we met veel plezier aan die tijd terug. Omdat we niet allemaal in dezelfde klassen hebben gezeten waren de pauzes hét moment van contact en was het vaste prik om elkaar te ontmoeten bij de SER. Konden we heerlijk praten zonder dat we gestoord werden door van alles en nog wat. Soms eerst nog even bij het bakkertje een broodje kroket halen, maar dan moest het niet te druk zijn anders waren de 20 minuten pauze zo voorbij. In mijn geheugen zaten we daar zomer en winter, al was het maar heel even. Met grote regelmaat zijn we daar weggestuurd door de SER of door de conciërge van Zandvliet. Maar ja, dat had weinig nut. We hielden ons er enkele dagen aan en vervolgens gaf ons eigenwijze puberale gedrag de doorslag en gingen we daar vervolgens toch weer zitten. Zelfs na 30 jaren kunnen Alexandra en ik

nog hartelijk lachen om wat we daar hebben gezien. De leukste herinnering is toch wel de demonstratie van boeren. Deze trokken over de Bezuidenhoutseweg richting het ministerie van Landbouw. Wij, meiden van 14-15 jaar, hadden nog nooit zoveel boeren op klompen met tractoren gezien. Knappe, oude, jonge, met en zonder stok, gespierde boeren trokken aan ons voorbij. En natuurlijk konden wij het niet laten om opmerkingen te plaatsen. Maar toen een paar hele knappe, gespierde boeren ons vroegen om mee te rijden op de tractor ging dat toch net even te ver. We wisten niet hoe snel we weer naar de les toe moesten!

Met veel warme herinneringen denken wij terug aan onze Zandvliettijd. Tijdens de laatste reünie kwamen we veel klasgenoten tegen. De afgelopen 25 jaar verdwenen als sneeuw voor de zon op het moment dat we stonden te wachten op een les van de heer Visser. Zoals we daar, bij het geschiedenislokaal, met elkaar stonden te praten en lachen leek alsof het gisteren was. Zo ook het trapje bij de SER, het voelde net als 25 jaar geleden, maar dan met een beetje heimwee.

*Sabrina Calia, Wendy Penning,
Alexandra Steggerda.*

*Wendy Penning (links)
en Alexandra Steggerda.*

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Ingezonden brief

Beste bestuurs- en redactieleden,

Bij deze wil ik graag kort reageren op het interview met Kees Jol, waarin hij veel voor mij goed herkenbare dingen vertelde. Ik was van 1956-1961 leerling op Zandvliet en had in die tijd ook wiskunde van de heren Klein en Dijkshoorn. Zij hebben grote invloed op mijn verdere leven gehad want ook ik ben daarna wiskunde gaan studeren (in Leiden).

Daarbij vond ik het idee na mijn studie leraar wiskunde te worden niet onaan-trekkelijk. Dat is er niet van gekomen en ik ben tot op heden in de universitaire wiskundewereld gebleven. De verworven bevoegdheid les te geven op een middelbare school heb ik nooit gebruikt.

Naast Kees Jol en mij ging er in die tijd ieder jaar wel tenminste één leerling van Zandvliet na het eindexamen wiskunde (en/of natuurkunde) studeren. Dat was voor een toch relatief kleine school een erg hoog aantal en zonder twijfel de verdienste van de wiskundeleraars.

Hartelijke groet,

*Freek van Schagen (examenjaar 1961)
(e-mailadres bekend bij de redactie)*

*Freek van Schagen zit geheel
links en is overigens herkenbaar
aan zijn hoogblonde haar.*

De pukkel

Mijn moeder heeft net haar kelder opgeruimd. 'Kijk, die was toch van jou?', zegt ze, terwijl ze een tas omhoog houdt. Instant herkenning. Het ding is beige, van onverwoestbaar canvas en ziet er exact zo uit alsof hij gisteren door een pukkelige puber in de gang is gegooit. Maar de tas is geen tas, het is een pukkel. Het zou fout zijn om een pukkel een tas te noemen. Tussen schooltassen en pukfels gaapte een enorme kloof. Schooltassen waren groot, zwaar en serieus, van bruin leer met teveel functionele vakjes. Een schooltas zei: 'Kijk, ik neem het leren serieus, het hele leven eigenlijk.' Schooltassen zaten altijd vol met alle boeken die je mee moest nemen. Het waren onmenselijk grote bekpakkingen uit de categorie tas-waar-ga-je-met-die-jongen-naar-toe? Schooltassen van brugpiepers toonden onervarenheid. Schooltassen van bovenbouwers toonden toewijding. Een pukkel was een statement tegen de schooltas, tegen het hoge soortelijk gewicht van schoolboeken en dat van het leven op de middelbare school. In een pukkel zaten geen vakken, de pukkel wás zijn eigen vak, met ruimte voor te weinig boeken. Dat laatste was geen probleem. Het was juist een voordeel. Het gaf de pukkel-drager enige legitimiteit bij het maken van een selectie van de boeken die hij (pukkel-dragers waren meestal jongens) die dag bij zich zou moeten hebben. Bij wie je het kon maken om je boeken niet bij je te hebben had je snel genoeg door. Zo werd dagelijks de inhoud van je pukkel grotendeels bepaald door de reputatie van je docenten. Want een pukkeldrager was wel goed, maar niet gek. Nou was de ene pukkeleigenaar de andere niet. Door de pukkelwereld liep een scherpe grens. Die werd bepaald door de manier waarop je de pukkel droeg. Dat kon weliswaar maar op één manier (aan het ene schouderhengsel dat de pukkel had), maar in twee varianten. Het luisterde nogal nauw welke variant je koos, want de ene draagwijze versterkte de houding van nonchalance die de drager met zijn pukkel

wilde uitstralen, terwijl de andere je katalpuleerde naar de wereld van de *nerds* (hoewel daar toen waarschijnlijk een andere benaming voor bestond). Droeg je de pukkel op de meest functionele wijze, namelijk met het hengsel over de linker-schouder terwijl de pukkel rechts van je hing (of andersom), dan verloor het plaatje alle bedoelde relaxedheid. Dat plaatje zei: ik kies voor functionaliteit en veiligheid. Nee, de juiste draagwijze was om het hengsel over dezelfde schouder te hangen als de kant waar de pukkel zelf hing. Dat had het grote nadeel dat je elke zoveel stappen het telkens naar beneden glijdende hengsel omhoog moest trekken, maar dat was vele malen beter dan de pukkel op veilig te hangen over de andere schouder. Te gemakkelijk. Te schools. Tja, je moest er wat voor over hebben.

Mijn pukkel ruikt naar legerdump. Daar komt hij ook vandaan. De geur is nog even sterk als vijftig jaar geleden. Dat geldt ook voor de tas zelf. De klep ligt losjes over de voorkant. Ik draai hem om en zie een achterkant vol teksten. Titels van popartiesten. Ja, dat is waar ook, ook in dat opzicht was je pukkel een statement over de relaxte scholier die je was, de scholier die zich niet al te druk maakte, met wie het allemaal wel goed zou komen op de een of andere manier, ook al had hij niet al zijn boeken bij zich. Met welke namen had ik met stift mijn onafhankelijkheid op mijn pukkel geadverteerd? Welk kijkje in mijn ziel boden mijn muzikanten van de jaren '70 en '80? Ik kijk en ik verwonder: Wings, 10CC, ELO, Golden Earring. Ach, wat braaf! Weg is het beeld van de rebelse puber. Gelukkig kom ik, als troost, ook nog wat kwaliteit tegen, met 'Boz Sgags' (fout gespeld), Fleetwood Mac, Queen en Santana. 'Punk is junk' staat er ook nog. Ja, ik was een man van de wereld, op mijn vijftiende.

Michiel van Straten wás Zandvlieter (1975-1981) en is ontdekkingschrijver.

Zie www.ontdekkingschrijver.nl voor zijn boeken, blogs en artikelen.

Gaat u verhuizen?

Heeft u nog adressen van oud-leerlingen die wij mogelijk niet hebben?

Schrijf of mail ons alstublieft alle gegevens!

Z

Contactblad van de Stichting oud-leerlingen Zandvliet

Stichting oud-leerlingen Zandvliet
Opgericht: 2 juli 2003

Inschrijfnummer Kamer van Koophandel
27260125

Bestuur

Bert Wolting, voorzitter
Rob Gmelig Meijling, secretaris
Willy den Boeft-van den Dool, penningmeester
Frederike Cusell-te Gussinklo
Bram Derksen, ICT aangelegenheden

Donateuradministratie

Willy den Boeft-van den Dool
Commanderijpoort 4
2311 WB Leiden
Tel. 071-5132657
e-mailadres: bestuur@oudleerlingen-zandvliet.nl
ING bank 9679089
t.n.v. Stichting oud-leerlingen Zandvliet
Den Haag

Minimum donatie € 11 per jaar, tot wederopzegging te betalen vóór 1 juni op bovenstaand ING banknummer, al dan niet per acceptgiro.

Postadres

Stichting oud-leerlingen Zandvliet
Bezuidenhoutseweg 40
2594 AW Den Haag
e-mail: bestuur@oudleerlingenzandvliet.nl

10^e jaargang nr. 2
november 2012
verschijnt 2 x per jaar

Redactie

Willem Egels
Guusje Jol
Arjan Alkema
Adviseur: Kees van der Leer
Postadres: redactie Z
Bezuidenhoutseweg 40
2594 AW Den Haag
e-mailadres:
redactiez@oudleerlingenzandvliet.nl

Vormgeving en druk

Drukkerij Verloop, Alblasserdam

COLOFON

